

Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi

The Journal of International Social Research

Cilt: 9 Sayı: 42 Volume: 9 Issue: 42

Şubat 2016 February 2016

www.sosyalarastirmalar.com Issn: 1307-9581

**ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN EDEBİYAT KLASİKLERİNİ OKUMA EĞİLİMLERİNDE
SİNEMA/DİZİ FİLM UYARLAMALARININ ETKİSİ
THE IMPACT OF CINEMA/FILM SERIES ADAPTATIONS ON READING TENDENCIES OF UNIVERSITY
STUDENTS**

Sibel BULUT*

Öz

Bu çalışma ile Türk ve Dünya edebiyatı klasiklerinden uyarlanan sinema filmi/ dizi filmlerin, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünde eğitim gören üniversite öğrencisi gençlerin okuma eğilimi üzerindeki etkisinin ortaya çıkarılması amaçlanmıştır. Birinci ve dördüncü sınıfta eğitim gören 100 üniversite öğrencisine uygulanan anket ile uyarlama film ve dizilerin bu iki grup öğrencinin klasik eserleri okuma eğilimi üzerinde nasıl bir etkiye sahip olduğu karşılaştırmalı olarak değerlendirilmeye çalışılmıştır. Çalışmada literatür taramasına dayalı olarak geliştirilen anketin sonucunda elde edilen verilerin frekans ve yüzde değerleri verilmiştir. Araştırmanın sonucunda edebiyat klasiklerinden uyarlanmış film ve dizilerin dördüncü sınıf öğrencilerinin okuma eğilimini daha çok etkilediği görülmüştür. Birinci sınıf öğrencilerinde ise izleyici ve okuyucu olarak böyle bir farkındalık henüz gelişmemiştir.

Anahtar Sözcükler: Okuma Eğilimi, Uyarlama, Klasik Eserler, Film, Dizi, Üniversite Öğrencileri.

Abstract

The aim of this research is to identify the impact of movies and TV series adaptation from World and Turkish literature on reading motivation of university students who are studying in the Turkish Language and Literature Department. By a questionnaire which was applied to 100 university students in the first and fourth class. it is disclosed to how movies and TV series adaptations affect the reading trend of these two groups. For the research a survey has been developed. Data frequency and percentage values have been presented. At the end of the research, it's been found that book adaptation movies have an impact on fourth class students' reading habits much more than first class students.

Keywords: Reading Trend, Adaptation, Classic Works, Cinema, Film series, University Students.

Giriş

Hem dili kullanma becerisinin gelişmesinde hem de genel olarak her alandaki eğitim-öğretim faaliyetlerinde en temel öğrenme ve beceri alanını teşkil eden okuma, "dil kurallarına uyularak oluşturulmuş yazılı iletileri duyu organları yoluyla algılayıp kavrama, anlamlandırma, yorumlama, düşünce yürütme ve yargıya varma evrelerinden oluşan bütün bir süreçtir" (Odabaş vd. 2008: 433). Bellekle duyu organlarının ortaklaşa yürüttüğü bu süreç, bireylerin davranış ve başkalarıyla ilişkilerini yönlendirir; iç dünyalarını zenginleştirir, bakış açılarını genişletir; çevrelerine önyargısız bakmalarını sağlar; beğeni düzeyleri ile düşünme ve yaratma kabiliyetlerini artırır; değerlendirme ve yorumlama alışkanlığı kazanmalarına yardımcı olur (Koç ve Müftüoğlu, 1998: 63).

Bireyi hem kişisel olarak hem de sosyal anlamda geliştiren bu bireysel faaliyet, yaşam boyu kullanım zamanına göre 'süreksiz okuma' ve 'sürekli okuma' olarak ikiye ayrılır. Süreksiz okuma, yalnızca zaman içinde ihtiyaç duyulan bilgi gereksinimini edinmeye yönelik kısa süreli bir eylemken, sürekli okuma temel bir hayati gereksinimi karşılamaya yönelik yaşam boyu tekrarlanan kesintisiz bir eylemdir. "Örneğin her gün belli bir sürede yapılan okuma sürekli okuma türünü ifade ederken, çevreden alınan bir uyarı sonucunda yapılan ve periyodik olmayan okuma ise süreksiz okuma türü içinde yer almaktadır" (Odabaş, Dabaş ve Polat, 2008: 433).

Yaşam boyu öğrenmenin temeli olan okuma alışkanlığı, sürekli okuma düzeninde kazanılacak bir beceridir. Okuma eyleminin sürekli tekrar eden bir alışkanlığa dönüştürülmesi ise 'eleştirel okuma' olarak tanımlanan daha üst düzey bir okuma becerisi kazanılmasını sağlar. "Eleştirel okuma, bireylerin okuduklarını, okuma yoluyla öğrendiklerini kendi bilgi ve birikim süzgeçlerinden geçirerek daha iyiyi, daha güzeli, daha doğruyu bulma çabaları; okuduklarından elde ettikleriyle daha iyi, daha güzel, daha doğru zihin ürünleri ortaya koyma faaliyetleridir" (Çifçi, 2006: 56, 57).

Tüm bu tanımların ışığında okumanın alışkanlık haline gelebilmesi için kişilerin bireysel ihtiyaçları gereği yaşam boyu devamlı, düzenli ve eleştirel bir eylem olarak sürdürülmesi gerektiği söylenebilir. Ömür boyu tekrarlanacak böyle bir alışkanlığın ise çocuklukta ve gençlikte temellenmesi gerekir. Özellikle gençlikte belirleyici olmaya başlayan okuma eğilimlerinin şekillenmesi ve devamlı olabilmesi için okuma

* Arş. Gör., Hacettepe Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü.

eylemnin iyi yönetilmesi ve yönlendirilmesi gerekmektedir. “Gerçekten de gençlik okumaları, sabırsızlık, dikkatsizlik, kullanım talimatları konusundaki deneyimsizlik, yaşam konusundaki deneyimsizlik yüzünden pek yararlı olmaz” gibi görünse de “[G]elecekteki deneyimlere biçim vermeleri, o deneyimler için birer model, çatı, karşılaştırma ögesi, sınıflandırma çerçevesi, değerler yelpazesi, güzellik paradigması olmaları anlamında biçimlendirici olabilirler” (Calvino, 2008: 12).

Bireylerin hayatında böylesine şekillendirici bir rol üstlenen gençlik okumalarından beklenen verimin alınabilmesi ise öncelikle bu süreçte nitelikli eserler okunmasına bağlıdır. Bu bakımdan hem verildikleri edebiyat dizgesi içinde hem de genel olarak dünya edebiyatı ölçeğinde her toplum ve kültüre hitap eden klasik[†] eserler, sahip oldukları edebi ve kültürel değerle okurların genç yaşlardan itibaren tanışıp faydalanması gereken eserlerdir.

“[Klasik eserler], insanın zekâsını geliştiren, soyumuzun ortak hazinesine yeni değerler katan, açık seçik bir hakikat bulan; tanıdığımızı, her köşesini taradığımızı sandığımız insan kalbinde, ezelden beri mevcut bir tutkuyu gün ışığına çıkaran; düşüncesini, gözlemini, buluşunu, geniş ve büyük, ince ve makul, sağlam ve güzel bir biçimde ifade edebilen; kendine has üslupla herkese seslenen yazar, zıppıktı kelimelere iltifat etmeyen bir üslup, hem yeni hem kadim ve çağın kolayca çağdaşıdır” (Saint-Beuve’den akt. Meriç, 1998: 174).

Her çağda temel ve örnek edebiyat metinleri olarak okunabilecek klasik eserler, her milletten okuyucu kitleleriyle beraber özellikle genç okurların edebi zevkini, kendisini, çevresini, dünyayı algılayış ve yorumlayış biçimini şekillendirecek rehberlerdir.

1. Medya ve Okuma Eğilimi

Gelişen teknoloji ve günlük yaşamımızın ayrılmaz bir parçası durumuna gelen medya organları bireylerin sosyal yaşamıyla beraber okuma alışkanlıklarını da etkilemiştir. İletişim teknolojilerinin gelişmesiyle ortaya çıkan medya organları, okuma alışkanlığının geleneksel temellerini sarsmış ve okuma ile okuryazarlık biçimlerini çeşitlendirmiştir. Kâğıt üzerindeki harfleri çözümlenmeye dayanan geleneksel okuryazarlığın yerine, izlenenleri anlamlandırmaya dayalı okuryazarlık biçimi gün geçtikçe daha da yayılarak medya okuryazarlığı, görsel okuryazarlık gibi yeni sahalara açmaktadır. Bu gelişmelere paralel olarak, günümüzde geleneksel okuryazarlığın yanında, görsel okuryazarlık, medya okuryazarlığı, bilgi okuryazarlığı, e-okuryazarlık ve bilgisayar okuryazarlığı gibi farklı okuryazarlık türleri ortaya çıkmıştır (Kurudayıoğlu & Tüzel, 2010: 287).

Televizyon, sinema ve internet gibi medya araçları bireysel, psikolojik ve sosyal anlamda özellikle çocuklar ve gençleri etkilemektedir[‡]. Çocuklar ve gençler bu sürekli, yaygın ve çekici gücün cazibesi karşısında pek çok sosyal aktiviteden uzak kaldıkları gibi okumaya, dahası okuma eylemini alışkanlığa dönüştürmeye de fırsat bulamamaktadırlar. Medya organları, özellikle televizyon ve sinema yetişkinlerle birlikte çocuklar ve gençlerin de okuma ihtiyaçlarını karşılamaktadır. Düzenlilik ve süreklilik arz etmesi gereken bu eylemin, okumaya bireysel olarak ihtiyaç duymayan kişilerde alışkanlığa dönmesine imkân yoktur.

Televizyon dizi ve filmleri ile sinema filmleri bireylerin okuma ihtiyacını görsel ve işitsel olarak karşılayan en güçlü medya araçlarıdır. Bu araçların başlangıcından günümüze en büyük beslenme sahası da edebi metinler, özellikle de klasik eserler olmuştur. Tüm dünyaya mâl olmuş, geniş okuyucu kitlelerine ulaşmış, hayranlar kazanmış bu metinler, dizi film ve sinema sektörü için izleyicileri de ekran başına toplayacak, sinemalara çekecek sağlam senaryolar demektir. Ekonomik darboğazlarda bile edebiyat uyarlamaları, televizyon ve sinema için can simidi olarak seyirci garantisi sağlamıştır.

2. Film/dizi Uyarlamaları ve Okuma Eğilimi

Yedinci ve son sanat dalı olarak kabul edilen sinema, nam-ı diğer büyümlü perde XIX. yüzyıl ikinci yarısında ortaya çıkışından günümüze dek edebiyat dünyasının birikiminden faydalanmıştır. “Edebiyat ve tiyatronun mirasçısı” (Bazin, 2011: 63) şeklinde tanımlanan bu yeni sanat dalı, temelinde bir öyküye dayandığı için en kapsamlı ve derin bağı edebiyatla kurmuştur. Özellikle sinemadan yaklaşık üç yüz yıl önce var olan roman türü, konu ve karakterler bakımından büyümlü perde için hazır, başarısı sınanmış ve zengin bir kaynak olmuştur. Georges Méliés’in, Jules Verne’in eserlerinden uyarladığı filmleriyle başlangıcından beri sinemanın başvurduğu edebiyat uyarlamaları, günümüze dek tercih edilmeye ve izleyicinin ilgisini çekmeye devam etmiştir. Geçmişten günümüze Batı sinemasında pek çok saygın sinema ödülünün sahibi olan bu uyarlamalar, sinema sektörü için ciddi bir saygınlık ve kazanç kaynağı olmuştur.

[†] Klasik kavramı, çok tartışılmakla birlikte genel olarak “1. Eski Yunan ve Roma çağı dili ve sanatı ile ilgili olan, 2. XVII. yüzyıl Fransız dili, sanatı ve yazarları ile ilgili olan, 3. Üzerinden çok zaman geçtiği hâlde değerini yitirmeyen, türünde örnek görülen eser ve sanatçı” (TDK, 2005: 1190) şeklinde tanımlanabilir. Çalışmamızda kastettiğimiz klasik eser tanımlaması, kavramın üçüncü maddedeki anlamıyla ilgilidir.

[‡] Kurudayıoğlu ve Tüzel’in Sanders’tan aktardıkları bir araştırmaya göre; “çağımızda, sıradan bir çocuk, altı yaşından on sekiz yaşına gelene kadar, 16 000 saat televizyon seyretmekte; radyo, CD ve I-pod dinleyerek 4 000 saat geçirmekte, 8 000 saatini bilgisayar karşısında harcamakta ve birkaç bin saatini de sinemada tüketmektedir. Yani bir çocuk 6-18 yaş arasındaki yaşamının dörtte birinden fazlasını medya araçları karşısında geçirmektedir ki bu oran aynı zamanda uyku dışında herhangi bir faaliyete harcanan en büyük zaman dilimini oluşturmaktadır” (Kurudayıoğlu ve Tüzel, 2010: 290).

Edebiyat uyarlamalarının film ve dizi sektöründe bu kadar rağbet görmesinin en önemli nedeni dünyaya mal olmuş bu eserlerin her milletten geniş kitlelere okur kitlelerine ulaşmış olmasıdır. Edebiyat klasiklerini beğeniyle, hayranlıkla okumuş olan bu kitle, Hutcheon'ın işaret ettiği gibi bu eserleri izlemeden önce 'bilen seyirci' kitlesini oluşturur. 'Bilen seyirci' kitlesi de hayranlık duyduğu edebiyat klasiklerinin filme/diziye nasıl uyarlandığını, kafasında yarattığı kurguya ve tiplere yakın olup olmadığını merak eder. Bu merak, Hutcheon'ın 'beklenti ufkü' diye nitelendirdiği eğilimin doğmasını sağlar.

Türk sinemasında da 1917'de Mehmet Rauf'un *Pençe* adlı oyunundan ve 1919'da Hüseyin Rahmi Gürpınar'ın *Mürebbiye* isimli romanından uyarlanan filmlerle başlayan edebiyat uyarlamalarına sık sık başvurulmuştur (Ünser 2004: 16, 17). Yapılan bir araştırmaya göre 1919-1972 yılları arasında çekilen 3100 filmde, 230'dan fazla edebiyat eserinden yararlanılmıştır (Scognamillo 1973: 62). Bu tarihten sonra da hem yerli hem de yabancı edebiyat eserleri, özellikle başarısı tescillenmiş olan klasikler Türk sineması ile beraber televizyon dizi ve film sektörünü de beslemeye devam etmiştir.

Sefiller, *Anna Karenina*, *Aşk ve Gurur*, *Madam Bovary*, *Oliver Twist* gibi yabancı edebiyat klasikleri ile *Aşk-ı Memnu*, *Çalkıkuşu*, *Yaprak Dökümü*, *Sinekli Bakkal* ve *Hababam Sınıfı* gibi Türk edebiyatının klasiklerinden uyarlanan film ve diziler, gençlerin klasiklerle öncelikle seyirci olarak tanışmasını, bu eserlerden haberdar olmasını sağlamaktadır. Araştırmamıza da konu olan mesele, bu film ve dizi uyarlamalarının gençlerde merak uyandırarak bu eserleri okuma eğilimi yaratıp yaratmadığıdır. Özellikle araştırma grubu olarak seçtiğimiz Türk Dili ve Edebiyatı bölümünde eğitim alan, bu eğitim sırasında klasik eserleri de ileri düzeyde okuması beklenen gençlerin, uyarlamalardan bir okur olarak ne derecede etkilendiği ortaya koyulmaya çalışılmıştır. Gençlerin bu eğitime henüz başladıkları birinci sınıf düzeyindeki okuma eğilimleri üzerinde film ve dizi uyarlamalarının etkisi ile artık alanda uzman birer edebiyat araştırmacısı adayı oldukları dördüncü sınıf düzeyindeki eğilimleri, aldıkları eğitimin klasikleri okuma tercihlerini nasıl etkilediği, film ve dizi uyarlamalarının bu tercihlerdeki rolü irdelenmiştir.

YÖNTEM

Araştırmanın Amacı: Bu çalışma ile Türk ve Dünya edebiyatı klasiklerinden uyarlanan sinema/ dizi filmlerin, araştırma grubu olarak seçilen Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünde eğitim gören üniversite öğrencisi gençlerin okuma eğilimi üzerindeki etkisinin ortaya çıkarılması amaçlanmıştır. Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü birinci ve dördüncü sınıfında eğitim gören gençlere uygulanan anket ile aldıkları eğitim ile uyarlama film ve dizilerin bu iki grup öğrencinin klasik eserleri okuma eğilimi üzerinde nasıl bir etkiye sahip olduğu karşılaştırmalı olarak değerlendirilmeye çalışılmıştır.

Evren ve Örneklem: Araştırmanın evrenini 2014-2015 güz döneminde öğrenim görmekte olan Hacettepe Üniversitesi öğrencileri oluşturmaktadır. Örneklemi ise Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü birinci ve dördüncü sınıfında öğrenim gören 100 üniversite öğrencisi oluşturmaktadır.

Veri Toplama Araçları ve Analizi: İlişkisel tarama modeliyle kurulmuş betimsel bir araştırmaya dayanan çalışma için öncelikle edebiyat klasiklerinden uyarlanan sinema/dizi filmlerin gençlerin okuma eğilimlerine tesirinin saptanması için literatür taraması yapılarak alanda uzman araştırmacılara da danışılarak bir anket geliştirilmiştir. Ankette yer alan maddelere verilen yanıtların işlenmesinde, beşli likert tipi dereceleme ölçeği kullanılmıştır. Anketin sonunda elde edilen veriler ise SPSS 15.0 programı ile değerlendirilmiştir. Program aracılığıyla verilerin frekans (n) ve yüzde (%) değerleri verilmiştir. Anketin beşli likert tipi soruları için Cronbach değeri, 0,773 olarak bulunmuştur.

BULGULAR

Araştırma sonucunda elde edilen bulgular şöyle sıralanabilir:

Tablo 1. Araştırmaya Katılan Birinci Sınıf Öğrencilerinin Cinsiyete Göre Frekans ve Yüzde Dağılımları

	Frekans (Sıklık)	Yüzde (%)
Kız	30	60
Erkek	20	40
Toplam	50	100

Ankete yanıt veren birinci sınıf öğrencilerinin % 60'ı (30 kişi) kız, % 40'ı (20) kişi erkektir. Araştırmaya katılan birinci sınıf öğrencilerinin cinsiyet dağılımına göre büyük kısmını kızlar oluşturmaktadır.

Tablo 2. Araştırmaya Katılan Dördüncü Sınıf Öğrencilerinin Cinsiyete Göre Frekans ve Yüzde Dağılımları

	Frekans (Sıklık)	Yüzde(%)
Kız	32	64
Erkek	18	36
Toplam	50	100

Ankete katılan dördüncü sınıf öğrencilerinin % 64'ü (32 kişi) kız, % 36'sı (18) kişi erkektir. Araştırmaya toplamda 62 kız ve 38 erkek öğrenci katılmıştır. Anketlerin toplamında da araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyet dağılımına göre büyük kısmını kızlar oluşturmaktadır.

Tablo 3. Araştırmaya Katılan Birinci Sınıf Öğrencilerinin “Kitap Okumaya Bir Günde Ne Kadar Zaman Ayırırsınız?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımları

	Frekans (Sıklık)	Yüzde (%)
Hiç	9	18
0-1 saat	29	58
1-2 saat	10	20
2-4 saat	2	4
4+	0	0
Toplam	50	100

Tablo 4: Araştırmaya Katılan Dördüncü Sınıf Öğrencilerinin “Kitap Okumaya Bir Günde Ne Kadar Zaman Ayırırsınız?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımları

	Frekans (Sıklık)	Yüzde (%)
Hiç	2	4
0-1 saat	14	8
1-2 saat	23	16
2-4 saat	9	18
4+	2	4
Toplam	50	100

“Kitap okumaya bir günde ne kadar zaman ayırırsınız?” sorusuna araştırmaya katılan birinci sınıf öğrencilerinin % 18’i (9 kişi) hiç, % 58’i (29 kişi) 0-1 saat, % 20’si (10 kişi) 1-2 saat, % 4’ü (2 kişi) 2-4 saat cevabını verirken 4 saatten fazlasını tercih eden çıkmamıştır. Aynı soruya dördüncü sınıf öğrencilerinin % 4’ü (2 kişi) hiç cevabını verirken, % 28’i (14 kişi) 0-1 saat, % 46’sı (23 kişi) 1-2 saat, % 18’i (9 kişi) 2-4 saat, % 4’ü (2 kişi) ise 4 saatten fazla cevabını vermiştir. Elde edilen verilere göre kitap okumaya hiç vakit ayırmayan kişilerin oranı birinci sınıf öğrencileri arasında % 18 iken, dördüncü sınıf öğrencileri arasında % 4’e düşmüştür. Birinci sınıf öğrencilerinin % 58’lik oranla çoğunluğu 0-1 saat arasında okurken, dördüncü sınıf öğrencilerinin % 46’lık oranla çoğunluğu 1-2 saat okumaktadır. 2-4 saat arası okuyanların sayısı da birinci sınıflar arasında % 4 iken, dördüncü sınıflar arasında % 18’e ulaşmıştır. Birinci sınıflar arasında 4 saatten fazla okuyan öğrenci çıkmazken, dördüncü sınıfların % 4’lük oranla azınlıkta da olsa bir kısmı 4 saatten fazla okuyarak ileri düzeyde okuyucu konumuna yükselmiştir. Bu sayılar, Türk Dili ve Edebiyatı alan eğitiminin okuma eğilimi ve alışkanlığını olumlu yönde desteklemiş olduğunu göstermektedir.

Tablo 5. Araştırmaya Katılan Birinci Sınıf Öğrencilerinin “Bir Ayda Kaç Film İzlersiniz?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımları

	Frekans (Sıklık)	Yüzde (%)
Hiç	0	0
1-2	13	26
2-4	15	30
4-6	13	26
6+	9	18
Toplam	50	100

Tablo 6. Araştırmaya Katılan Dördüncü Sınıf Öğrencilerinin “Bir Ayda Kaç Film İzlersiniz?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımları

	Frekans (Sıklık)	Yüzde (%)
Hiç	0	0
1-2	18	36
2-4	14	28
4-6	11	22
6+	7	14
Toplam	50	100

“Bir ayda kaç film izlersiniz?” sorusuna araştırmaya katılan birinci sınıf öğrencileri arasında hiç cevabını veren çıkmamıştır. % 26 (18 kişi) 1-2 film cevabını verirken, % 30’u (15 kişi) 2-4 film, % 26’sı (13 kişi) 4-6 film, % 18’i (9 kişi) ise 6 filmden fazla cevabını vermiştir. Aynı soruya dördüncü sınıf öğrencileri arasında da hiç cevabını veren çıkmamıştır. % 36’sı (18 kişi) 1-2 film cevabını verirken, % 28’i (14 kişi) 2-4 film, % 22’si (11 kişi) 4-6 film, % 14’ü (7 kişi) ise 6 filmden fazla cevabını vermiştir. Verilen cevaplara göre birinci sınıf öğrencilerinin % 30’luk oranla çoğunluğu ayda 2-4 film izlerken, dördüncü sınıf öğrencilerinin % 36’lık oranla çoğunluğu ayda 1-2 film izlemektedir. 4-6 film ve 6 filmden fazla tercihi de dördüncü sınıf öğrencileri arasında azalmıştır.

Tablo 3. Araştırmaya Katılan Birinci Sınıf Öğrencilerinin “Klasik Türk Roman/Hikâyelerini Okudunuz Mu?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımları

	Frekans (Sıklık)	Yüzde (%)
Hiçbirini okudum.	1	2
Bir kısmını okudum.	23	46
Birçoğunu okudum.	19	38
Pek çoğunu okudum	7	14
Toplam	50	100

Tablo 4: Araştırmaya Katılan Dördüncü Sınıf Öğrencilerinin “Klasik Türk Roman/Hikâyelerini Okudunuz Mu?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımları

	Frekans (Sıklık)	Yüzde (%)
Hiçbirini okumadım.	0	0
Bir kısmını okudum.	15	30
Birçoğunu okudum.	21	42
Pek çoğunu okudum	14	28
Toplam	50	100

“Klasik Türk roman/hikâyelerini okudunuz mu?” sorusuna, araştırmaya katılan birinci sınıf öğrencilerinin % 2’si (1 kişi) hiçbirini okumadım cevabını verirken, % 46’sı (23 kişi) bir kısmını okudum, % 38’i (19 kişi) birçoğunu okudum, % 14’ü (7 kişi) ise pek çoğunu okudum cevabını vermiştir. Aynı soruya dördüncü sınıf öğrencileri arasında “hiçbirini okumadım cevabını” veren çıkmamıştır. Öğrencilerin % 42’si (21 kişi) “bir kısmını okudum cevabını verirken, % 30’u (15 kişi) “birçoğunu okudum”, % 28’i (14 kişi) ise “pek çoğunu okudum” cevabını vermiştir. Bu veriler, birinci sınıf öğrencilerinin % 2’lik bir oranla çok azının Türk klasikleriyle henüz tanışmadığını gösterirken, büyük bir kısmının bu eserleri okuduğunu ortaya koymaktadır. Çoğunluk Türk klasiklerinin bir kısmını ya da birçoğunu okumuşken, tamamına yakını okuyan azdır. Dördüncü sınıf öğrencileri arasında ise klasik Türk roman/hikâyelerini hiç okumayan öğrenci kalmamıştır. % 42’lik oranla çoğunluk bu eserlerin birçoğunu okumuşken, pek çoğunu okuyan öğrenci sayısı da birinci sınıf öğrencilerinin 2 katına ulaşmıştır. Bu artış, dört yıllık Türk dili ve edebiyatı eğitiminin doğal sonucudur.

Tablo 5. Araştırmaya Katılan Birinci Sınıf Öğrencilerinin “Klasik Batı Roman/Hikâyelerini Okudunuz Mu?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımları

	Frekans (Sıklık)	Yüzde (%)
Hiçbirini okumadım.	1	2
Bir kısmını okudum.	26	52
Birçoğunu okudum.	20	40
Pek çoğunu okudum	3	6
Toplam	50	100

Tablo 6. Araştırmaya Katılan Dördüncü Sınıf Öğrencilerinin “Klasik Batı Roman/Hikâyelerini Okudunuz Mu?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımları

	Frekans (Sıklık)	Yüzde (%)
Hiçbirini okumadım.	0	0
Bir kısmını okudum.	27	54
Birçoğunu okudum.	15	30
Pek çoğunu okudum	8	16
Toplam	50	100

“Klasik Batı roman/hikâyelerini okudunuz mu?” sorusuna, araştırmaya katılan birinci sınıf öğrencilerinin % 2’si (1 kişi) hiçbirini okumadım cevabını verirken, % 52’si (26) kişi bir kısmını okudum, % 40’ı (20 kişi) birçoğunu okudum, % 6’sı (3 kişi) ise pek çoğunu okudum cevabını vermiştir. Aynı soruya dördüncü sınıf öğrencileri arasında “hiçbirini okumadım” cevabını veren çıkmamıştır. Öğrencilerin % 54’ü (27 kişi) “bir kısmını okudum” cevabını verirken, % 30’u (15 kişi) “birçoğunu okudum”, % 16’sı (8 kişi) ise “pek çoğunu okudum” cevabını vermiştir. Bu verilere göre birinci sınıf öğrencileri içinde % 2’lik küçük bir kesim Batı edebiyatının klasikleriyle henüz tanışmamışken, dördüncü sınıf öğrencileri arasında Batı klasiklerini hiç okumayan kalmamıştır. Birinci sınıf öğrencilerinin % 52’lik dilimini oluşturan çoğunluğunun ise Batı klasikleriyle tanışıklığı kısıtlıdır; az sayıda eser okumuştur. Bu geniş dilim dördüncü sınıf öğrencileri için de söz konusudur. % 54’lük oranla dördüncü sınıf öğrencilerinin çoğunluğu da kısıtlı sayıda Batı klasiği okumuştur. Batı klasiklerini daha yakından tanıyan birçoğunu okumuş öğrenci sayısı birinci sınıf öğrencileri arasında % 40’lık bir dilimle azımsanmayacak oranda iken, dördüncü sınıf öğrencilerinde bu değer % 30’a düşmüştür. Buna karşın eserlerin tamamına yakını okuyan öğrenci sayısı birinci sınıf öğrencilerinin % 6’lık dilimini oluştururken, bu oran dördüncü sınıf öğrencileri arasında % 16’ya çıkmıştır. Arzu edilen ve beklenen düzeyde olmasa da Batı klasiklerinin okunmasında da birinci sınıf öğrencilerine göre dördüncü sınıfta artış vardır.

Tablo 7. Araştırmaya Katılan Birinci Sınıf Öğrencilerinin “Edebiyat Klasikleriyle Ne Zaman Tanıştınız?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımları

	Frekans (Sıklık)	Yüzde (%)
İlkokulda	11	22
Ortaokulda	24	48
Lisede	15	30
Toplam	50	100

Tablo 8. Araştırmaya Katılan Dördüncü Sınıf Öğrencilerinin “Edebiyat Klâsikleriyle Ne Zaman Tanıştınız?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımları

	Frekans (Sıklık)	Yüzde (%)
İlkokulda	9	18
Ortaokulda	25	50
Lisede	14	28
Üniversitede	2	4
Toplam	50	100

“Edebiyat klâsikleriyle ne zaman tanıştınız?” sorusuna birinci sınıf öğrencilerinin % 22’si (11 kişi) ilkokulda cevabını verirken, % 48’i (24 kişi) ortaokulda, % 30’u (15 kişi) ise lisede cevabını vermiştir. Aynı soruya dördüncü sınıf öğrencilerinin % 18’i (9 kişi) ilkokulda, % 50’si (25 kişi) ortaokulda, % 28’i (14 kişi) lisede, % 4’ü (2 kişi) ise üniversitede cevabını vermiştir. Bu cevaplara göre, birinci sınıf öğrencilerinin çeyreğe yakını edebiyat klâsikleriyle ilkokul eğitimi sırasında tanışırken, % 48’lik oranla çoğunluğu ortaokulda, % 30’luk oranla çeyrekten fazlası ise lise eğitimi sırasında edebiyat klâsikleriyle tanışıp okumuştur. Dördüncü sınıf öğrencilerinin de % 50’lik oranla çoğunluğu edebiyat klâsiklerini ortaokulda okumaya başlarken, yüzde % 4’lük oranla az sayıdaki öğrenci ise üniversite eğitimi sırasında edebiyat klâsiklerini keşfetmiştir.

Tablo 9: Araştırmaya Katılan Birinci Sınıf Öğrencilerinin “Özellikle Sinemaya/Diziye Uyarlanmış Klâsikleri Okurum” İfadesine Verdikleri Cevapların Dağılımları

	Frekans (Sıklık)	Yüzde (%)
Kesinlikle katılmıyorum	15	30
Katılmıyorum	19	38
Kısmen katılıyorum	13	26
Katılıyorum	3	6
Kesinlikle katılıyorum	0	0
Toplam	50	100

Tablo 10: Araştırmaya Katılan Dördüncü Sınıf Öğrencilerinin “Özellikle Sinemaya/Diziye Uyarlanmış Klâsikleri Okurum” İfadesine Verdikleri Cevapların Dağılımları

	Frekans (Sıklık)	Yüzde (%)
Kesinlikle katılmıyorum	5	10
Katılmıyorum	24	48
Kısmen katılıyorum	16	32
Katılıyorum	3	6
Kesinlikle katılıyorum	1	2
Toplam	49	98

“Özellikle sinemaya/diziye uyarlanmış klâsikleri okurum” ifadesine, araştırmaya katılan birinci sınıf öğrencilerinin % 30’u (15 kişi) kesinlikle katılmıyorum, % 38’i (19 kişi) katılmıyorum, % 26’sı (13 kişi) kısmen katılıyorum, % 6’sı (3 kişi) katılıyorum cevabını verirken, kesinlikle katılıyorum diyen çıkmamıştır. Aynı ifadeye dördüncü sınıf öğrencilerinin % 10’u (5 kişi) kesinlikle katılmıyorum cevabını verirken, % 48’i (24 kişi) katılmıyorum, % 32’si (16 kişi) kısmen katılıyorum, % 6’sı (3 kişi) katılıyorum, % 2’si (1 kişi) ise kesinlikle katılıyorum demmiştir. Bu verilere göre, birinci sınıf öğrencileri içinde “özellikle sinemaya/diziye uyarlanmış klâsikleri okurum” ifadesine katılmayanlar toplamda % 68’lik oranla çoğunluktadır. Dördüncü sınıf öğrencilerinin de % 58’lik oranla çoğunluğu da bu ifadeye katılmamaktadır. Yani birinci sınıf ve dördüncü sınıf öğrencilerinin çoğunluğu okuyacakları klâsik eserleri seçerken sinemaya/televizyon dizisine uyarlamalardan etkilenmemektedir. % 26’lık çeyrek oranla birinci sınıf öğrencilerinin bir kısmı okuyacakları klâsik eserleri seçerken kimi zaman medya uyarlamalarından etkilenirken, bu oran dördüncü sınıf öğrencileri arasında az da olsa yükselerek % 30’a ulaşmıştır. Birinci sınıf öğrencilerinin % 6’sının, dördüncü sınıf öğrencilerinin ise % 8’inin okuma tercihlerini medya uyarlamaları şekillendirmektedir.

Tablo 11. Araştırmaya Katılan Birinci Sınıf Öğrencilerinin “Önce Uyarlama Filmi/Diziyi İzler Sonra Klâsik Eseri Okurum” İfadesine Verdikleri Cevapların Dağılımları

	Frekans (Sıklık)	Yüzde (%)
Kesinlikle katılmıyorum	20	40
Katılmıyorum	20	40
Kısmen katılıyorum	7	14
Katılıyorum	2	4
Kesinlikle katılıyorum	1	2
Toplam	50	100

Tablo 12: Araştırmaya Katılan Dördüncü Sınıf Öğrencilerinin “Önce Uyarlama Filmi/Diziyi İzler, Sonra Klasik Eseri Okurum” İfadesine Verdikleri Cevapların Dağılımları

	Frekans (Sıklık)	Yüzde (%)
Kesinlikle katılmıyorum	8	6
Katılmıyorum	12	4
Kısmen katılıyorum	26	2
Katılıyorum	4	8
Kesinlikle katılıyorum	0	0
Toplam	50	100

“Önce uyarlama filmi/diziyi izler sonra klasik eseri okurum” ifadesine birinci sınıf öğrencilerinin % 40’ı (20 kişi) kesinlikle katılmıyorum cevabını verirken, % 40’ı (kişi) katılmıyorum, % 14’ü (7 kişi) kısmen katılıyorum, % 4’ü (2 kişi) katılıyorum, % 2 si (1 kişi) ise kesinlikle katılıyorum cevabını vermiştir. Aynı ifadeye dördüncü sınıf öğrencilerinin % 16’sı (8 kişi) kesinlikle katılmıyorum, % 24’ü (12 kişi) katılmıyorum, % 32’si (26 kişi) kısmen katılıyorum, % 8’i (4 kişi) katılıyorum cevabını verirken, bu ifadeye kesinlikle katılan çıkmamıştır. Bu cevaplara göre, “önce uyarlama filmi/diziyi izler sonra klasik eseri okurum” ifadesine toplamda % 80’lik oranla birinci sınıf öğrencilerinin çoğu katılmamaktadır. Dördüncü sınıf öğrencilerinde ise bu ifadeye katılmayanların toplam oranı % 40’a düşerek yarı yarıya azalmıştır. % 32’lik oranla dördüncü sınıf öğrencilerinin çoğunluğunun zaman zaman izledikleri uyarlamalar, sonradan uyarlamanın kaynağı olan klasik eseri de okumalarına sebep olmaktadır. Birinci sınıf öğrencilerinin toplamda % 6’lık oranla azınlıkta kalan kısmı ve dördüncü sınıf öğrencilerinin yakın oranla % 8’i ise sinema ya da televizyona uyarlanmış filmleri/dizileri izledikten sonra bunlara kaynaklık eden edebiyat klasiklerini de okuma ihtiyacı duymaktadır.

Tablo 13: Araştırmaya Katılan Birinci Sınıf Öğrencilerinin “Filmi/Diziyi İzlersem Klasik Eseri Okumam” İfadesine Verdikleri Cevapların Dağılımları

	Frekans (Sıklık)	Yüzde (%)
Kesinlikle katılmıyorum	8	16
Katılmıyorum	10	20
Kısmen katılıyorum	10	20
Katılıyorum	14	28
Kesinlikle katılıyorum	8	16
Toplam	50	100

Tablo 14: Araştırmaya Katılan Dördüncü Sınıf Öğrencilerinin “Filmi/Diziyi İzlersem Klasik Eseri Okumam” İfadesine Verdikleri Cevapların Dağılımları

	Frekans (Sıklık)	Yüzde (%)
Kesinlikle katılmıyorum	15	30
Katılmıyorum	24	48
Kısmen katılıyorum	8	16
Katılıyorum	1	2
Kesinlikle katılıyorum	2	4
Toplam	50	100

“Filmi/diziyi izlersem klasik eseri okumam” ifadesine araştırmaya katılan birinci sınıf öğrencilerinin % 16’sı (8 kişi) kesinlikle katılmıyorum cevabını verirken, % 20’si (10 kişi) katılmıyorum, % 20’si (10 kişi) kısmen katılıyorum, % 28’i (14 kişi) katılıyorum, % 16’sı (8 kişi) ise kesinlikle katılıyorum cevabını vermiştir. Aynı ifadeye dördüncü sınıf öğrencilerinin % 30’u (15 kişi) kesinlikle katılmıyorum cevabını verirken, % 48’i (24 kişi) katılmıyorum, % 16’sı (8 kişi) kısmen katılıyorum, % 2 si (1 kişi) katılıyorum, % 4’ü (2 kişi) ise kesinlikle katılıyorum cevabını vermiştir. Birbirinden belirgin bir şekilde ayrılan bu verilere göre, birinci sınıf öğrencilerinin toplam % 36’sının, dördüncü sınıf öğrencilerinin ise % 78’inin uyarlama filmi/diziyi izlemiş olması bunlara kaynaklık eden edebiyat klasiklerini okumasına engel değildir. Birinci sınıf öğrencilerinin % 20’sinin, dördüncü sınıf öğrencilerinin ise % 16’sının uyarlama filmi/diziyi izlemiş olması kimi zaman bunlara kaynak olan klasikleri okumalarını engellemektedir. Birinci sınıf öğrencilerinin % 44’ünün uyarlama filmi/diziyi izlemesi klasikleri okumalarına engel olurken, bu oran dördüncü sınıf öğrencilerinde % 6’ya düşmüştür.

Tablo 15. Araştırmaya Katılan Birinci Sınıf Öğrencilerinin “Hem Klasik Eseri Okur Hem Uyarlandığı Filmi/Diziyi İzlerim” İfadesine Verdikleri Cevapların Dağılımları

	Frekans (Sıklık)	Yüzde (%)
Kesinlikle katılmıyorum	12	24
Katılmıyorum	20	40
Kısmen katılıyorum	10	20
Katılıyorum	6	12
Kesinlikle katılıyorum	2	4
Toplam	50	100

Tablo 16. Araştırmaya Katılan Dördüncü Sınıf Öğrencilerinin “Hem Klasik Eseri Okur Hem Uyarlandığı Filmi/Diziyi İzlerim” İfadesine Verdikleri Cevapların Dağılımları

	Frekans (Sıklık)	Yüzde (%)
Kesinlikle katılmıyorum	1	2
Katılmıyorum	7	14
Kısmen katılıyorum	20	40
Katılıyorum	14	28
Kesinlikle katılıyorum	8	16
Toplam	50	100

“Hem klasik eseri okur hem uyarlandığı filmi/diziyi izlerim” ifadesine birinci sınıf öğrencilerinin % 24’ü (12 kişi) kesinlikle katılmıyorum, % 40’ı (20 kişi) katılmıyorum, % 20’si (10 kişi) kısmen katılıyorum, % 12’si (6 kişi) katılıyorum, % 4’ü (2 kişi) ise kesinlikle katılıyorum cevabını vermiştir. Aynı ifadeye dördüncü sınıf öğrencilerinin % 2’si (1 kişi) kesinlikle katılmıyorum, % 14’ü (7 kişi) katılmıyorum, % 40’ı (20 kişi) kısmen katılıyorum, % 28’i (14 kişi) katılıyorum, % 16’sı (8 kişi) ise kesinlikle katılıyorum cevabını vermiştir. Elde ettiğimiz bu veriler, araştırmaya katılan birinci sınıf öğrencilerinin toplamda % 64’ünün hem klasik eseri okuyup hem uyarlandığı filmi/diziyi izlemediğini, bunlardan yalnızca birini tercih ettiğini göstermektedir. Bu oran dördüncü sınıf öğrencilerinde % 16’ya gerilemiştir. Birinci sınıf öğrencilerinin % 10’luk oranla azınlıkta kalan kısmı bu iki eylemi de zaman zaman gerçekleştirirken, % 58’lik oranla öğrencilerin çoğunluğu bu ifadeyi olumlayarak, hem klasik eseri okuma, hem de okuduğu klasik eserlerden uyarlanan filmleri/ dizileri izleme ihtiyacı duymaktadır. Dördüncü sınıf öğrencilerinde ise bu oranlar yer değiştirmiştir. % 50’lik oranla çoğunluk bu ifadeyi kısmen onaylayıp zaman zaman klasikleri hem okuyup hem izlerken, % 34 oranla çeyrekten fazlası her iki eylemi de gerçekleştirdiğini bildirmiştir.

Tablo 17. Araştırmaya Katılan Birinci Sınıf Öğrencilerinin “İzlediğim Bir Filmin/ Dizinin Bir Edebiyat Klasığı Olduğunu Daha Sonra Öğrenirim” İfadesine Verdikleri Cevapların Dağılımları

	Frekans (Sıklık)	Yüzde (%)
Kesinlikle katılmıyorum	16	32
Katılmıyorum	21	42
Kısmen katılıyorum	7	14
Katılıyorum	5	10
Kesinlikle katılıyorum	1	2
Toplam	50	100

Tablo 18. Araştırmaya Katılan Dördüncü Sınıf Öğrencilerinin “İzlediğim Bir Filmin/ Dizinin Bir Edebiyat Klasığı Olduğunu Daha Sonra Öğrenirim” İfadesine Verdikleri Cevapların Dağılımları

	Frekans (Sıklık)	Yüzde (%)
Kesinlikle katılmıyorum	17	34
Katılmıyorum	23	46
Kısmen katılıyorum	8	16
Katılıyorum	2	4
Kesinlikle katılıyorum	0	0
Toplam	50	100

Araştırmaya katılan birinci sınıf öğrencilerinin % 32’si (16 kişi) “izlediğim bir filmin/dizinin bir edebiyat klasığı olduğunu daha sonra öğrenirim” ifadesine kesinlikle katılmıyorum cevabını verirken, %42’si (21 kişi) katılmıyorum, % 14’ü (7 kişi) kısmen katılıyorum, % 10’u (5 kişi) katılıyorum, % 2’si (1 kişi) ise kesinlikle katılıyorum cevabını vermiştir. Aynı ifadeye dördüncü sınıf öğrencilerinin %34’ü (17 kişi) kesinlikle katılmıyorum, % 46’sı (23 kişi) katılmıyorum, % 16’sı (8 kişi) kısmen katılıyorum, % 4’ü (2 kişi) katılıyorum cevabını verirken, kesinlikle katılıyorum diyen çıkmamıştır. Bu verilere göre, ankete katılan birinci sınıf öğrencilerinin %74’lük oranla büyük çoğunluğu, aynı şekilde dördüncü sınıf öğrencilerinin % 80’i edebiyat klasiklerini okumuştur ya da en azından bu eserler hakkında bilgi sahibidir. Edebi eserlerle tanışıklıkları daha eski olduğu için de izledikleri ya da izleyecekleri filmin ya da dizinin bir edebiyat klasığından uyarlama olduğunun bilgisine sahiptirler. % 14 ve % 16’lık oranla her iki grubun öğrencilerinin bir kısmı ise izledikleri kimi film ya da dizilerin bir edebi eserden uyarlanmış olduğunu bilgisine sahipken, daha önce okumadıkları ya da duymadıkları bazı eserlerin bir edebiyat klasığından uyarlanmış olduğunu filmi ya da diziyi izledikten sonra öğrenirler. Birinci sınıfların % 12’si ve dördüncü sınıfların % 4’ü ise izledikleri filmin ya da dizinin bir edebiyat klasığından uyarlandığını daha sonra öğrenirler. Bu sayılara göre klasik eserlere yabancılaşma dördüncü sınıf öğrencilerinde yok denecek kadar azalmıştır.

Tablo 19. Araştırmaya Katılan Birinci Sınıf Öğrencilerinin “Bir Klâsik Eserin Sinema Filmine/ Diziyeye Uyarlanmış Olması Okuma İsteğini Arttırır” İfadesine Verdikleri Cevapların Dağılımları

	Frekans (Sıklık)	Yüzde (%)
Kesinlikle katılmıyorum	7	14
Katılmıyorum	16	32
Kısmen katılıyorum	18	36
Katılıyorum	9	18
Kesinlikle katılıyorum	0	0
Toplam	50	100

Tablo 20: Araştırmaya Katılan Dördüncü Sınıf Öğrencilerinin “Bir Klâsik Eserin Sinema Filmine/Diziye Uyarlanmış Olması Okuma İsteğini Arttırır” İfadesine Verdikleri Cevapların Dağılımları

	Frekans (Sıklık)	Yüzde (%)
Kesinlikle katılmıyorum	5	10
Katılmıyorum	5	10
Kısmen katılıyorum	21	42
Katılıyorum	10	20
Kesinlikle katılıyorum	9	18
Toplam	50	100

Araştırmaya katılan birinci sınıf öğrencilerinin % 14’ü (7 kişi) “bir klâsik eserin sinema filmine/diziye uyarlanmış olması okuma isteğini arttırır” ifadesine kesinlikle katılmıyorum, % 32’si (16 kişi) katılmıyorum, % 36’sı (18 kişi) kısmen katılıyorum, % 18’i (9 kişi) katılıyorum cevabını verirken, kesinlikle katılıyorum cevabını tercih eden çıkmamıştır. Aynı ifadeye, dördüncü sınıf öğrencilerinin % 10’ü (5 kişi) kesinlikle katılmıyorum cevabını verirken, % 10’si (5 kişi) katılmıyorum, % 42’si (21 kişi) kısmen katılıyorum, % 20’si (10 kişi) katılıyorum, % 18’i (9 kişi) de kesinlikle katılıyorum cevabını vermiştir. Bu cevaplara göre, % 46’lık oranla birinci sınıf öğrencilerinin neredeyse yarısında, izledikleri film ya da dizilerin edebiyat klasiklerinden uyarlanmış olduğunu bilmeleri, bu eserleri okuma eğilimleri üzerinde olumlu bir etkiye sahip değildir. Bu oran dördüncü sınıf öğrencilerinde % 20’ye düşmüştür. Bu ifadeye kısmen katılarak kimi zaman film ya da diziye uyarlanmış edebiyat klasiklerini okuma arzusu duyan öğrenci oranı sayısı birinci sınıfta % 36 iken, dördüncü sınıfta bu oran % 42’ye yükselmiştir. Film ya da diziye uyarlanmış klasikleri okuma arzusu duyan öğrenci oranı ise birinci sınıfta % 18 iken, dördüncü sınıfta az da olsa yükselerek % 38’e ulaşmıştır.

Tablo 21. Araştırmaya Katılan Birinci Sınıf Öğrencilerinin “Sinema Filmine/Diziye Uyarlanmış Edebiyat Klâsiklerini Uyarlanmamışlara Göre Daha Çok Okurum” İfadesine Verdikleri Cevapların Dağılımları

	Frekans (Sıklık)	Yüzde (%)
Kesinlikle katılmıyorum	11	22
Katılmıyorum	26	52
Kısmen katılıyorum	11	22
Katılıyorum	2	4
Kesinlikle katılıyorum	0	0
Toplam	50	100

Tablo 22. Araştırmaya Katılan Dördüncü Sınıf Öğrencilerinin “Sinema Filmine/Diziye Uyarlanmış Edebiyat Klâsiklerini Uyarlanmamışlara Göre Daha Çok Okurum” İfadesine Verdikleri Cevapların Dağılımları

	Frekans (Sıklık)	Yüzde (%)
Kesinlikle katılmıyorum	7	14
Katılmıyorum	15	30
Kısmen katılıyorum	16	32
Katılıyorum	10	20
Kesinlikle katılıyorum	2	4
Toplam	50	100

“Sinema filmine/diziye uyarlanmış edebiyat klâsiklerini uyarlanmamışlara göre daha çok okurum” ifadesine araştırmaya katılan birinci sınıf öğrencilerinin % 22’si (11 kişi) kesinlikle katılmıyorum cevabını verirken, % 52’si (26 kişi) katılmıyorum, % 22’si (11 kişi) kısmen katılıyorum, % 4’ü (2 kişi) katılıyorum cevabını vermiş, kesinlikle katılıyorum ifadesini tercih eden ise çıkmamıştır. Aynı ifadeye dördüncü sınıf öğrencilerinin % 14’ü (7 kişi) kesinlikle katılmıyorum cevabını verirken, % 30’u (15 kişi) katılmıyorum, % 32’si (16 kişi) kısmen katılıyorum, % 20’si (10 kişi) katılıyorum, % 4’ü (2 kişi) kesinlikle katılıyorum cevabını vermiştir. Verilen cevaplara göre bir edebiyat klâsığının film ya da diziye uyarlanmış olması % 74’lük oranla birinci sınıf öğrencilerinin çoğunluğunun okuma eğilimini değiştirmemektedir. Bu oran dördüncü sınıf öğrencilerinde % 44’e gerileyerek, uyarlamalardan etkilenenlerin sayısı artmıştır. Zaman zaman film ya da diziye uyarlanmış edebiyat klasiklerinden etkilenerek bunları diğerlerine göre daha çok okuyan öğrenci sayısı ise dördüncü sınıf öğrencilerinde % 10 oranında artmıştır. Birinci sınıf öğrencilerinde % 4’lük oranla klasikleri okuma eğiliminde filme ya da diziye uyarlanmış olmaları olumlu bir etki oluştururken, dördüncü sınıf öğrencilerinde bu ifadeye katılanların sayısı artarak % 24’e ulaşmıştır.

Tablo 23. Araştırmaya Katılan Birinci Sınıf Öğrencilerinin Edebiyattan Uyarlanmış Film ve Dizilerle İlgili Cevaplarının Dağılımları

FİLM	Okuma/İzlenme Durumu	Frekans (Sıklık)	Yüzde (%)
Anna Karenina	Hiçbiri	23	46
	Kitap	17	34
	Film	2	4
	Kitap ve Film	8	16
Sefiller	Hiçbiri	14	28
	Kitap	23	46
	Film	4	8
	Kitap ve Film	9	18

Aşk ve Gurur	Hiçbiri	35	70
	Kitap	6	12
	Film	7	14
	Kitap ve Film	2	4
Madame Bovary	Hiçbiri	24	50
	Kitap	17	34
	Film	9	18
	Kitap ve Film	0	0
Oliver Twist	Hiçbiri	26	32
	Kitap	13	26
	Film	10	20
	Kitap ve Film	1	2
Aşk-ı Memnu	Hiçbiri	12	24
	Kitap	10	20
	Film	7	14
	Kitap ve Film	21	42
Yaprak Dökümü	Hiçbiri	8	16
	Kitap	16	32
	Film	10	20
	Kitap ve Film	16	32
Çalıkuşu	Hiçbiri	2	4
	Kitap	21	42
	Film	9	18
	Kitap ve Film	18	36
Hababam Sınıfı	Hiçbiri	0	0
	Kitap	1	2
	Film	24	48
	Kitap ve Film	25	50
Sinekli Bakkal	Hiçbiri	13	26
	Kitap	15	30
	Film	12	24
	Kitap ve Film	10	20
Toplam		50	100

Tablo 24: Araştırmaya Katılan Dördüncü Sınıf Öğrencilerinin Edebiyattan Uyarlanmış Film ve Dizilerle İlgili Cevaplarının Dağılımları

FİLM	Okuma/İzlenme Durumu	Frekans (Sıklık)	Yüzde (%)
Anna Karenina	Hiçbiri	3	6
	Kitap	28	56
	Film	6	12
	Kitap ve Film	13	26
Sefiller	Hiçbiri	0	0
	Kitap	30	60
	Film	5	10
	Kitap ve Film	15	30
Aşk ve Gurur	Hiçbiri	20	40
	Kitap	11	22
	Film	7	14
	Kitap ve Film	12	24
Madame Bovary	Hiçbiri	1	2
	Kitap	30	60
	Film	7	14
	Kitap ve Film	12	24
Oliver Twist	Hiçbiri	12	24
	Kitap	20	40
	Film	5	10
	Kitap ve Film	13	26
Aşk-ı Memnu	Hiçbiri	5	10
	Kitap	7	14
	Film	5	10
	Kitap ve Film	33	66
Yaprak Dökümü	Hiçbiri	4	8
	Kitap	12	24
	Film	9	18
	Kitap ve Film	25	50
Çalıkuşu	Hiçbiri	0	0
	Kitap	20	40
	Film	5	10

	Kitap ve Film	25	50
Hababam Sınıfı	Hiçbiri	1	2
	Kitap	2	4
	Film	17	34
	Kitap ve Film	30	60
Sinekli Bakkal	Hiçbiri	2	4
	Kitap	17	34
	Film	6	12
	Kitap ve Film	25	50
Toplam		50	100

Yukarıdaki tablolarda görüldüğü üzere, öğrencilere edebiyattan sinema filmi ve diziye uyarlanmış çok bilinen bazı eserler sorulmuştur. Gençlerin izlemiş olabileceği, özellikle yakın zamanda seyirciyle buluşmuş olan uyarlama filmler seçilmiştir. Alınan cevaplara göre birinci sınıf öğrencilerinin en çok okuduğu klasik eser % 46'lık oranla dünya edebiyatından *Sefiller*, % 42'lik oranla Türk edebiyatından *Çalığışu* olmuştur. En çok izlenen film/ dizi % 20 oranında tercihle dünya sinemasından *Oliver Twist*, Türk sinemasından % 48 oranında izlenme ile *Hababam Sınıfı* olmuştur. En çok okunup izlenen klasik eser ise *Sefiller* ve *Aşk-ı Memnu* olmuştur. Dördüncü sınıf öğrencilerinin ise en çok okuduğu klasik eser % 60'lık oranla dünya edebiyatından *Sefiller* ve *Madame Bovary*, % 40'lik oranla Türk edebiyatından *Çalığışu* olmuştur. En çok izlenen film/ dizi % 14 oranında tercihle dünya sinemasından *Madame Bovary*, Türk sinemasından % 34 oranında izlenme ile *Hababam Sınıfı* olmuştur. En çok okunup izlenen klasik eserler ise % 30 ile *Sefiller* ve % 50 ile *Çalığışu* olmuştur. Birinci sınıflarla dördüncü sınıf öğrencileri karşılaştırıldığında tercih edilen eserlerin genellikle değişmediği görülür. Tablolarda dikkat çeken bir diğer husus da sorulan klasik eserlerin hem okunup hem izlenme oranının dördüncü sınıf öğrencilerinin cevaplarında artmış olduğudur. Bu netice de tablo 16'yı destekler niteliktedir.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Türk Dili ve Edebiyatı alanında yükseköğrenim görmeye henüz başlayan birinci sınıf öğrencileri ile eğitimlerini tamamlamak üzere olan dördüncü sınıf öğrencilerinin, okuma eğilimlerinde yerli ve yabancı edebiyat klasiklerinden uyarlanmış film ve dizilerin etkisini araştırdığımız çalışmamızda şu sonuçlara varılmıştır:

1. Dördüncü sınıf öğrencilerinin çoğunluğunun okumaya günlük olarak ayırdıkları vakit, birinci sınıf öğrencilerine göre 0-1 saatten 1-2 saate çıkarak artmıştır. Fakat okumaya ayrılan zaman dilimindeki bu bir saatlik artış, dört yıl boyunca edebiyat öğrenimi görmüş öğrencilerden beklenen düzeyde olmamıştır.

2. Birinci sınıf öğrencileri, bir ayda dördüncü sınıf öğrencilerinin iki katı film izlemektedir.

3. Dördüncü sınıflar birinci sınıf öğrencilerine göre daha çok yerli ve yabancı klasik eser okumuştur. Ancak okunan eser sayısındaki artış, dört yıl edebiyat eğitimi almış öğrencilerden beklenen düzeyde olmamıştır.

4. Dördüncü sınıf öğrencilerinde, birinci sınıf öğrencilerine göre katılan kişi sayısı düşse de her iki grup öğrencinin de çoğunluğu, okuyacakları klasik eserleri seçerken özellikle sinemaya/televizyon dizisine uyarlanmış olanları tercih etmemektedir.

5. Bir okuma eğilimi olarak önce uyarlama filmi/diziye izleyip sonra klasik eseri okuma davranışına birinci sınıf öğrencilerinin çoğu katılmamaktadır. Dördüncü sınıf öğrencilerinin çoğunluğu ise bu davranışı kısmen onaylamıştır. Bu grubun zaman zaman izlediği uyarlamalar, sonradan uyarlamanın kaynağı olan klasik eserleri de okumalarına sebep olmaktadır.

6. Birinci sınıf öğrencilerinin çoğunluğunun uyarlama filmi/diziye izlemesi, klasik eseri okumasına engel olurken, dördüncü sınıf öğrencilerinin çoğunluğu filmi/diziye izlese de klasik eseri okuma eğilimi duymaktadır.

7. Hem klasik eseri okuyup hem uyarlandığı filmi/diziye izlemek konusunda iki grup belirgin bir oranla birbirinden farklı eğilimler göstermiştir. Birinci sınıf öğrencilerinin çoğunluğu okuduğu klasik eserlerin film/dizi uyarlamalarını izlememektedir. Bu durum dördüncü sınıf öğrencilerinde tersine dönmüştür. Bu eğilimi zaman zaman duyanlarla birlikte okuduğu klasik eserden uyarlanmış film ve dizileri de merak edip izleyenlerin sayısı çoğunluktadır.

8. Her iki grup öğrencinin de çoğunluğu izlediği filmin/dizinin bir edebiyat klasiğinden uyarlandığını bilmektedir. Bununla birlikte bilenlerin sayısı dördüncü sınıf öğrencilerinde bir miktar artmıştır.

9. Bir edebiyat klasiğinin sinema filmine/diziye uyarlanmış olması, birinci sınıf öğrencilerinin çoğunluğunun okuma isteğini arttırmazken; dördüncü sınıf öğrencilerinin çoğunluğunun okuma isteği, uyarlama film ve dizilerle karşılaştıklarında artmaktadır.

10. Bir edebiyat klasiğinin film ya da diziye uyarlanmış olması, birinci sınıf öğrencilerinin büyük çoğunluğunun okuma eğilimini değiştirmemektedir. Dördüncü sınıf öğrencilerinin çoğunluğu ise zaman zaman filme veya diziye uyarlanmış edebiyat klasiklerini uyarlanmamışlara göre daha çok okumaktadır.

11. İki grup öğrencide de birkaç örnek dışında klasikleri sadece film ya da dizi olarak izleyenler azınlıktır. Birinci sınıf öğrencileri sorulan klasik eserlerin çoğunluğunu ya hiç okuyup izlememiş ya da daha çok yalnızca okumuştur. Dördüncü sınıf öğrencilerinde ise sorulan klasik eserleri hiç okuyup izlememiş olanların sayısı belirgin bir şekilde azalırken, hem okuyup hem izleyenlerin sayısı da fark edilir oranda artmıştır.

Sayısal verilerden ulaştığımız tüm bu sonuçlar, edebiyat klasiklerinden uyarlanmış film ve dizilerin dördüncü sınıf öğrencilerinin okuma eğilimini daha çok etkilediğini göstermektedir. Dört yıl boyunca Türk dili ve edebiyatı eğitimi alan, Türk ve dünya edebiyatının temelleri olan pek çok klasik eseri de bu eğitimin gereği olarak okuyup çeşitli yöntem ve kuramlarla inceleyen dördüncü sınıf öğrencileri, izledikleri film ve dizilerin uyarlandığı edebiyat klasiklerini daha çok merak edip okuma eğilimi duymaktadır. Aldıkları edebiyat eğitimi tamamlamak üzere olan dördüncü sınıf öğrencileri, bu eğitim sayesinde izleyici olarak farkındalık geliştirdikleri edebiyat klasiklerinden uyarlanmış film ve dizileri daha çok izlemekte ve bunlara hayat veren edebi metinleri bir okuyucu olarak daha çok merak edip okumaktadırlar. Edebiyat eğitimi yeni başlamış olan birinci sınıf öğrencilerinde ise izleyici ve okuyucu olarak böyle bir farkındalık henüz gelişmemiştir. Birinci sınıf öğrencileri okudukları edebiyat klasiklerinin film ya da dizi uyarlamalarını merak etmemektedir. Ya da tam tersi durumda izledikleri uyarlama film ya da dizinin arkasındaki edebiyat klasiğini merak ederek okuma eğilimi duymamaktadırlar.

Bu sonuçlar Türk dili ve edebiyatı eğitiminin yarattığı 'bilen seyirci'nin 'beklenti ufku'nu yükselttiğini ve bu okur kitlesini uyarlama film ve dizileri izlemeye sevk ettiğini göstermektedir. Bu okur kitlesi henüz okumadıkları edebiyat klasiklerinin film ve dizi uyarlamalarını izlediklerinde de aldıkları eğitimin kazandırdığı farkındalıkla aynı şekilde 'beklenti ufuk'ları yükselmekte ve bunlara ilham olan klasikleri okuma eğilimi artmaktadır. Edebiyat eğitimi yeni başlamış olan birinci sınıf öğrencilerinde ise böyle bir farkındalık gelişmediğinden 'beklenti ufku' da doğmamıştır.

KAYNAKÇA

- BAZIN, André (2011). *Sinema Nedir?* (Çev. İbrahim Şener), İstanbul: Doruk Yayıncılık.
- CALVINO, Italo (2008). *Klasikleri Niçin Okumalı?* (Çev. K. Atakay), İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- ÇİFTÇİ, Musa (2006). Eleştirel Okuma, *TDAY Belleten*, 1, 55-80.
- ELIOT, T. Stearns (2007). *Edebiyat Üzerine Düşünceler*, (Çev. Sevim Kantarcıoğlu), İstanbul: Paradigma Yayınları.
- HUTCHEON, Linda (2006). *A Theory of Adaptation*, New York: Routledge.
- KALFA, Mahir (2013). "Klasik Eserler ve Klasik Eserlerin Eğitsel İşlevi", *Türkiye Sosyal Araştırmalar dergisi*, 17 (1),105-112.
- KAVCAR, Cahit (1999). *Edebiyat ve Eğitim*, Ankara: Engin Yayınevi.
- KOÇ, Sabri ve Müftüoğlu, G. (1997). "Dinleme ve Okuma Öğretimi", *Türkçe Öğretimi*, Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları, 55-67.
- KURUDAYIOĞLU, Mehmet ve Tüzel, M. Sait (2010). "21. Yüzyıl Okuryazarlık Türleri, Değişen Metin Algısı ve Türkçe Eğitimi", *TÜBAR*, XXVIII, 283-298.
- MERİÇ, Cemil (1998). *Kırk Ambar*, İstanbul: İletişim Yayınları.
- ODABAŞ, Hüseyin, Odabaş, Yonca ve Polat, Coşkun (2008). "Üniversite Öğrencilerinin Okuma Alışkanlığı: Ankara Üniversitesi Örneği", *Bilgi Dünyası*, 9(2), 431-465.
- OKUR, Alpaslan, Sügümlü, Üzeyir ve Göçen, Gökçen (2014). "Kitaptan Uyarlama Sinema Filmlerinin Ortaokul, Lise ve Üniversite Öğrencilerinin Okuma Eğilimleri Üzerindeki Etkisi", *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 7 (33), 667-685.
- ÜNSER, Orhan (2004). *Kelimelerden Görüntüye*, İstanbul: Es Yayınları.
- SCOGNAMILLO, Giovanni (1973, Kasım). "Türk Sinemasında Yabancı Uyarlamalar", *Yedinci Sanat*, IX, 61- 73.
- ZENGİN, Nesrin (2003, Bahar). "Gençlerin Okuma Alışkanlıklarını Belirlemeye Yönelik Bir Çalışma Hakkında", *TÜBAR*, XIII, 131-149.